מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה או לא עד כאן לא איבעיא לן אלא לטהרה מידי נבלה אבל באכילה אסורה א"ל רב אחא בר רב לרבינא דלמא לעולם לא הדר ביה ור' זירא לדבריו דרבא קאמר וליה לא סבירא ליה אמר רב אחא בר יעקב שמע מינה מדר' שמעון בן לקיש מזמנין ישראל על בני מעיים ואין מזמנין עובדי כוכבים על בני מעיים מאי טעמא ישראל דבשחיטה תליא מילתא כיון דאיכא שחיטה מעלייתא אישתרי להו עובדי כוכבים דבנחירה סגי להו ובמיתה תליא מילתא הני כאבר מן החי דמו אמר רב פפא הוה יתיבנא קמיה דרב אחא בר יעקב ובעי דאימא ליה מי איכא מידי דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור ולא אמרי ליה דאמינא הא טעמא קאמר תניא דלא כרב אחא בר יעקב הרוצה לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה חותך כזית בשר מבית השחיטה ומולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה וממתין לה עד שתצא נפשה ואוכלו אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו מסייע ליה לרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין אמר ר' יצחק בר אשיאן הרוצה שיבריא חותך כזית בשר מבית שחיטתה של בהמה ומולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה וממתין לה עד שתצא נפשה אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו:

מתני' השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשרים ונאכלין בידים מסואבות לפי שלא הוכשרו בדם ר' שמעון אומר הוכשרו בשחיטה:

גמ' טעמא דלא יצא מהן דם הא יצא מהן דם אין נאכלים בידים מסואבות אמאי ידים שניות הן ואין שני עושה שלישי בחולין וממאי דבחולין עסקינן דקתני חיה דאילו קדשים חיה בקדשים מי איכא ותו אי בקדשים כי לא יצא מהן דם כשרה הוא עצמו לדם הוא צריך ותו אי בקדשים כי יצא מהן דם מי מכשיר והאמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מנין לדם קדשים שאינו מכשיר שנאמר על הארץ תשפכנו כמים דם שנשפך כמים מכשיר שאינו נשפך כמים אינו מכשיר ותו אי בקדשים כי לא יצא מהם דם לא מתכשרי ליתכשרי בחיבת הקדש דקיי"ל חיבת הקדש מכשרתן א"ר נחמן אמר רבה בר אבוה הכא בחולין שלקחן בכסף מעשר עסקינן ודלא כר"מ דתנן

כל

מי מצטרף ראשון לשני. הואיל וגם הוא לטהר נשחט או לא ופשיט התם אם מצטרף סימן ראשון לסימן שני להתיר שאר העובר באכילה לא יצטרף עמו לטהר אותו אבר מידי נבלה. ולענין ניקבו בני מעיים נמי תפשוט דמצטרף דלא מהני חילוק לפסול בשחיטה הואיל ובסימנין לא איתיליד ריעותא: **עד כאן לא איבעיא כו'.** א] והשתא אהדרינן לשמעתין דאמרינן הדר ביה ר' זירא [לג:] מההיא דלעיל מדבעי מהו לטהרה מידי נבלה מכלל דפשיטא ליה דאיטרפא בנקיבה דביני ביני: **לא הדר ביה.** ופשיטא ליה לרבי זירא דאף באכילה שריא דאין טרפה לחצי חיות. והא דבעי רבי זירא לענין טומאה: **לדבריו דרבא.** דאמר לעיל [לג:] לא אמר ריש לקיש אלא בריאה אבל בבני מעיים טרפה מיבעיא ליה לר' זירא אם טהורה מיהא מידי נבלה או לא: **מדריש לקיש.** דאמר [שם] כיון שנחתך קנה הוי ריאה כמנחא בדיקולא שמע מינה אין מזמנין עובד כוכבים על בני מעיים משום ריאה ג] דהוי כמי שהוציאה מן הבהמה בעודה מפרכסת ועובד כוכבים לאו בשחיטה תלי היתר אכילה דידיה שלא הוזכרה שחיטה אצלו ואבר מן החי נאסר להן ואין יוצאה להן מידי אבר מן החי עד שתמות אבל לישראל יצתה מידי אבר מן החי ע"י שחיטתה: **הוה יתיבנא קמיה דרב אחא.** כי אמר להא מילתא: **ולא אמרי ליה.** ונחמתי בעצמי ולא הקשיתי לו: **הרוצה לאכול כו'.** משום דמעלי כדאמר לקמן בסמוך הרוצה שיבריא: **מבית השחיטה.** שאינו מחוסר הפשט ויכול לחותכו מיד קודם יציאת הנפש וממתין לה עד שתצא נפשה דאמרינן בארבע מיתות (סנהדרין דף סג.) מנין שאסור לאכול מן הבהמה קודם שתצא נפשה ת"ל לא תאכלו על הדם: **אחד עובד כוכבים כו'.** ולא ג] אמרינן במיתה תליא מילתא והויא אבר מן החי לגבייהו והיינו דלא כרב אחא: **ומדיחו יפה יפה.** מפני שעדיין נבהל הדם לצאת ולא יצא: **מתני' בידים מסואבות.** כלומר בלא נטילה דגזרו עליהם להיות שניות. ובגמרא פריך אפילו הוכשרו נמי אין שני עושה שלישי בחולין: **הוכשרו בשחיטה.** מגו דשריא שחיטה להן בשר מידי אבר מן החי משויא ליה נמי אוכלא לגבי טומאה: **גמ' כי לא יצא מהן דם כשרה.** בתמיה. זריקת דם הוא דשריא להו דכתיב (דברים יב) ודם זבחיך ישפך והדר והבשר תאכל: **שאינו מכשיר.** אם נפל על הזרעים: **דם הנשפך כמים.** הוי כמים ד]: **דקיימא לן חיבת הקדש מכשרתן.** למיהוי אוכלא ולקבולי טומאה דתניא בפסחים (לה.) והבשר [ויקרא ז] לרבות עצים ולבונה דאע"ג דלאו אוכלא נינהו חיבת הקדש משויא להו אוכלא: **בכסף מעשר.** בירושלים דכתיב (דברים יד) ונתת הכסף וגו' ואשמועינן דשני עביד בהו שלישי דלא כר"מ:

כל

מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה. הא דלא אדכר הדחה קמייתא כגון דמלגיה כי טבחי כדאמר בפרק כל הבשר (לקמן דף קיג.) אי נמי משום דאיירי בבשר בית השחיטה ולא הוצרך להזכיר ולקדירה איירי אי נמי איירי לצלי אף ע"ג דלצלי לא בעי מליחה שאני הכא שנחתך קודם שתצא נפשה מבית השחיטה ועדיף מבישרא דאסמיק בפ' כיצד צולין (פסחים דף עד:): **אחד** עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו. משמע דטעמא משום דליכא מידי דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור ותימה דבפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף נט.) פריך והא איכא יפת תואר ומשני שאני עובדי כוכבים דלאו בני כיבוש נינהו וה"נ ה] שאני עובדי כוכבים דלאו בני שחיטה נינהו כדאמר לעיל ואין להקשות מהא דאמר פרק ד' מיתות (שם דף נח:) עובד כוכבים ששבת חייב וכן העוסק בתורה דבדבר שהוא מצוה לישראל לעשות לא שייך למימר מי איכא מידי דלישראל שרי וכו' ואע"ג דאמר אפילו שבת בשני בשבת חייב מכל מקום לא דמי הואיל ויש מצות שביתה לישראל כמו בשבת ואע"ג דבן נח נהרג על העוברים כדאמר התם וישראל אינו נהרג נהי דפטור מ"מ לא שרי וא"ת דבפרק גיד הנשה (לקמן דף קב.) דפליגי אם נוהג אבר מן החי בטמא ואמרינן מחלוקת בישראל אבל בבני נח דברי הכל מוזהרין על ו] הטמא כטהורין בשלמא לרבנן אע"ג דאין ישראל מוזהר על אבר מן החי דטמא מ"מ אסיר ליה משום טמא ולא אשכחת דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור אלא לר' מאיר דאמר דאין נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד והא איכא אבר מן החי דחיות ועופות הטהורין דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור וכי תימא דלא חיישינן כיון ז] דסתם אבר מן החי אסור לישראל א"כ מאי פריך התם בפ' ארבע מיתות (סנהדרין דף נט.) מגזל דפחות משוה פרוטה וי"ל דמכל מקום ח] אבר מן החי דידהו אסור משום דבעיא שחיטה אע"ג דעובד כוכבים אסור במשהו בשר וגידים ועצם וישראל לא מיתסר אלא בכזית בשר הא אמר ר' יוחנן ט] דחצי שיעור אסור מן התורה ולריש לקיש דאמר חצי שיעור מותר מן התורה דלמא לית ליה ההוא כללא אלא סבר לה כמ"ד הכא אין מזמנין עובדי כוכבים על בני מעיים: **השוחט** בהמה חיה ועוף ולא יצא כו'. משמע דדם חיה ועוף מכשירין וקשה להר"ר יעקב מאורלייינ"ש דבגמרא דריש דדם קדשים אינו מכשיר מדכתיב על הארץ תשפכנו כמים דם הנשפך כמים מכשיר כו' ובפרק כסוי הדם (לקמן דף פד.) אמרינן דלא אמרינן בהמה בכלל חיה לכסוי משום דכתיב על הארץ תשפכנו כמים מה מים לא בעי כסוי אף האי נמי לא בעי כסוי אלמא כדם חיה ועוף דכתיב כסוי לא הוי בכלל תשפכנו כמים ויש לומר דכל דם הנשפך על הארץ שאין מקבלים אותו בכלי כגון דם חיה ועוף הוקשה למים בין לענין הכשר בין לענין פטור כסוי אלא דלענין כסוי גלי רחמנא דדם חיה ועוף בעי כסוי אבל מכל מקום הוקש למים לענין הכשר כיון דנשפך על הארץ: **ונאכלין** בידים מסואבות. נ"ל איירי דלא בעי הדחה אי נמי לקדירה והודחו כמו פירות: **דם** שאינו נשפך כמים אינו מכשיר. הקשה הר"ר יעקב מאורלייינ"ש דבפרק כל שעה (פסחים דף כב.) פריך והרי דם דכתב רחמנא וכל נפש מכם לא תאכל דם ותנן אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרים לגננין לזבל ומשני אמר קרא על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרין בהנאה אף דם מותר בהנאה והשתא היכי דייקי היתר הנאה מהאי קרא לדם קדשים הא לא איתקש למים ויש לומר דמכל מקום כיון דדם חולין שרי בהנאה אם כן אכילה דכתיב גבי דם הויא אכילה ממש. [וע"ע תוספות פסחים דף כב. ד"ה מה]:

ולמאי

מסורת הש"ס

א) [עיין תוס' לקמן קב. ד"ה אלא לאו], ב) לקמן קכא:, ג) ב"ק שם, ד) [לקמן עד:], ה) [לעיל כט.], ו) פסחים כב: [סנ. כ. לקמן לו:], ז) [לקמן לו:], ח) [לקמן סט.], ט) [ויקרא יט], י) [יומא עד.],

◆

תורה אור השלם

1. רַק הַדָּם לֹא תֹאכֵלוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם: דברים יב טז

◆

גליון הש"ס

גמ' חיה בקדשים מי איכא. עיין יומא סד ע"א תד"ה לחייתו:

◆

מוסף רש"י

מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני. גרסינן, והכי מיבעי ליה סימן ראשון כשנשחטה כשעוד אבר זה בתוכה היה בא להתיר אף באכילה ומשיצא אין תחילת סימן שני בא על אבר זה אלא לטהרו מידי נבלה כדאמרן ותב"א מגע טרפה שחוטה, מי מצטרף סימן ראשון שבא לו לטהר ולהתיר, עם זה שאינו בא אלא לטהר, להועילו מיהא לטהר הואיל ושניהם שוין בכך (לקמן סט.). ומולחו יפה יפה. יותר מבשר אחר, מפני שלא הספיק דמו לצאת וכשחותכו נבלע בתוכה, לפי שכשהבהמה מוציאה נשמה היא מתאמצת ומוציאה דמה יפה (לקמן קבא.). וממתין לה עד שתצא נפשה. כדתניא בארבע מיתות (סנהדרין סג.) מנין לאוכל מבהמה קודם שתצא נפשה שהיא בלא תעשה, שנאמר לא תאכלו על הדם, ואסמכתא דרבנן בעלמא היא (לקמן שם). אחד עכו"ם כו'. הואיל ומותר לישראל הומר אף לעכו"ם דליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור (שם). מסייע ליה לרב אידי. הא דקתני שאף העכו"ם מותר בו (שם). הרוצה שיבריא. בשר זה טוב לרפואה (שם). הוא עצמו לדם הוא צריך. כל עצמה ועיקרה של שחיטת קדשים לדם היא צריכה (לעיל כט.). דם שנשפך כמים. דם חולין שאין חפין לקבלו בכלי, מכשיר. דאיתקש למים, אבל דם קדשים מתקבל בכלי וצריך ממנו למזבח ואינו נשפך לאיבוד כמים אינו מכשיר. דלא איתקש למים (פסחים טז.).

◆

שיטה מקובצת

א] ע"כ לא איבעיא וכו' השתא אהדריה: ב] דהויא כמי שהוציאה מן הבהמה: ג] ולא אמרן במיתה תליא להו מלתא: ד] דם הנשפך כמים הוי כמים ומכשיר הס"ד: ה] והכא נמי נימא שאני עובדי כוכבים דלאו: ו] על הטמאים כטהורים בשלמא התם לרבנן אע"ג: ז] כיון דשם אבר מן החי אסור לישראל: ח] וי"ל דמ"מ איסור אבר מן החי דידהו משום דבעיא שחיטה ואע"ג:

עין משפט
נר מצוה

עג א מיי' פ"ב מהל' אבות הטומאה הל"ט:
עד ב מיי' פ"ו מהל' שחיטה הל"ב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כו סעיף ג (סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כו ועיין בטור):
עה ג עיי' במיי' פ"ט מהל' מלכים ומה שכתב בזה הכ"מ בהל"ג ועי' בטור יו"ד סי' כו:
עו ד מיי' פ"א מהל' שחיטה הל"ב טוש"ע יו"ד סי' כו ועיין בטור:
עז ה מיי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הל"ג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כח סעיף כב:
עח ו מיי' פ"ח מהל' אבות הטומאה הל"ב:
עט ז מיי' שם פרק יא הלכה ב:
פ ח מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הל"ו (ופ"א מהלכות פסולי המוקדשין הלכה לו וע"ש):
פא ט מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הל"ז ופ"ב מהל' אבות הטומאה הל"ג:

◆

רבינו גרשום

לעולם לא הדר ביה. א)כלומר לא אמר דמותר כלומר והא אמר טענה זו דבעי למיהדר: אמר רב אחא בר יעקב שמע מינה מדר' שמעון בן לקיש מזמנין כו'. כלומר לריש לקיש דסבירא ליה שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה כשרה דאמרינן כמו דמנחא בדיקולא דמיא הכא נמי כיון ששחט הסימנין אמרינן בני מעיין שתולין (בקנה אמרינן) [בושט] כמה דמנחא בדיקולא דמיא: אין מזמנין עובד כוכבים עליהן ב) מחיים דלא גמר בהו מיתה וכאבר מן החי דמי ולהן אסור אבר מן החי אבל לישראל דבשחיטה תליא מילתא לית לן בה: תניא דלא כרב אחא בר יעקב. כלומר דחזינן דמזמנין עובד כוכבים אפי' (מחיים) [אבני מעיים]: הרוצה שיבריא. כלומר לשון בריא דאוכל מבית טביחתה קודם שתצא נפשה שטוב לאכול לכל אדם: אין נאכלין בידים מסואבות. זה שלא נטל ידיו: ידים שניות הן ואין שני כו'. כלומר מאי קרינן ידים שניות שהגוף טהור וידים חשובות טמאות אי נגע בשרץ כל הגוף טמא אלא איזהו שגופו טהור וידיו טמאות שנגע באוכלין טמאין שהאוכל ראשון וידיו שניות ואין שני עושה שלישי בחולין: הבא בחולין שלקחן בכסף מעשר כו' אי מה חולין אמרינן הא יצא מהם דם דאין נאכלין בידים מסואבות בחולין שלקחן בכסף ודלא כר' מאיר

כו' דהא

א) לשון זה אין לו הבנה כלל ונראה דצ"ל כלומר לא אמר דיש טרפות לחצי חיות דמותר ס"ל דמותר והא דשלטו שאלה זו לדבריו דר' זירא אמר.
ב) נראה דצ"ל דקאי כמו שנתגלו מחיים דעדיין לא גמר בהו מיתה וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones